# 原理主義

# *Fundamentismo*

山口真一／Yamaguti Sin'iti

原理主義とは、本来、キリスト教における保守的な思想、すなわち、聖書の無謬性を主張し、天地創造やキリストの処女降誕・復活・再臨などの教理を根本原理として文字どおり信じるプロテスタントの運動をいいます。生物進化論やビッグバン理論の否定は有名ですが、極端になると、「地球は球体ではなく平面である」「人類は月には行かなかった」という説まであります。これらはすべて、聖書無謬説が根拠になっています。

このようなキリスト教原理主義から派生して、さまざまな分野で「原理主義」の用語が使われるようになりました。イスラム原理主義もその一つです。

日本では、マスコミの影響からか、「原理主義」というとイスラム教過激派によるテロリズムを連想しがちですが、これは原理主義が極端に走った例であり、イスラム原理主義者がすべてテロを支持しているわけではありません。

宗教以外にもさまざまな原理主義思想があります。市場原理主義や、科学原理主義（科学が真実へ近づく絶対普遍で唯一正当な方法だ、という信念）もあります。

原理主義は悪、と単純に決めつけてしまうことはできません。原理主義とは広い意味では、あること・もの・考

Fundamentismo origine signifis la konservativan ideologion en kristanismo, t.e. la protestantan movadon, kiu asertas absolutan ĝustecon de la Biblio kaj kredas kiel la fundamenta principo la dogmojn pri Dia kreado de la universo, elvirgulina naskiĝo de Kristo kaj lia reenkarniĝo de Kristo laŭlitere. Fame konate estas, ke ĝi neas la teorion de vivaĵa evoluo kaj de praeksplodo de la universo. Kelkaj eĉ asertas, ke la tero ne estas globo sed ebenaĵo, kaj ke la homo neniam iris al la luno. Ĉio ĉi devenas de la ideo, ke la Biblio estas absolute ĝusta.

Tia kristana fundamentismo naskis la uzon de la termino "fundamentismo" en diversaj kampoj, ekzemple "islama fundamentismo".

En Japanio, eble pro influo de amas-komunikiloj "fundamentismo" ofte elvokas ĉe ni terorismon far islama radikalulo. Ĝi estas la ekstremo de fundamentismo, sed ne ĉiuj fundament-istoj aprobas la terorismon.

Troviĝas diversaj fundamentismoj en aliaj kampoj krom religio, ekz. merkata fundamentismo, scienca fundamentismo, t.e. la kredo ke scienco estas la sola metodo absolute ĝusta kaj universala por aliri la la vero.

Estas neĝuste, se oni simple rigardas

え方を無謬の原理・根本とすることで、多くの人々は何らかの原理を受け入れて生きているのが実際です。

エスペラント運動ではひとつの原理が大切にされます。すなわち、「エスペラントの基礎」という書物です。その前書きによれば、その「基礎」は何人も改変することを許されない不可侵の指導資料として役立たねばならない、とあります。これは当然のことで、それがなければエスペラント運動は分裂を重ね、言語としての役割を果たすことが出来ません。歴史的には、当初のエスペラントに対して唱えられた無数の改造案への訣別宣言でした。

仏教にも原理主義があります。「仏教原理主義」という語がしばしば登場します。これは、釈尊在世時の仏教を根本とみて、それ以後に発生した大乗仏教やチベット仏教は逸脱である、と批判する立場です。かと思えば、「真宗原理主義」などというのもあります。

宗教においては、どうしてもある種の原理が要請されるのは避けられないように思います。というよりも、原理を拒否したら宗教は成り立ちません。仏教では、三宝や三法印が原理として機能しています。問題は原理ではなく原理主義なのです。それは「己を正とし他を邪として拒否・批判する」思考様式をいいます。自ら原理を保ちながら、同時に他者を受容していくのはかなり難しいことです。宗教的寛容、と言葉で言うのは易しいですが、私たちはどうしても自分、あるいは自分の信奉する考え方が、他者ないし他者の信

fundamentismon kiel malbonon. Fundamentismo estas, en la vasta senco, akcepti ion aŭ ian ideon kiel seneraran principon. Efektive multaj homoj vivas kun ia principo.

En Esperanto-movado oni konservas trezore unu principon, t.e. "Fundamento de Esperanto". La rolo de la Fundamento, priskribita en la Antaŭparolo, estas servi kiel netuŝebla gvida dokumento, kiun neniu havas la rajton ŝanĝi. Tio estas tute natura; sen ĝi Esperanto-movado senfine skismus kaj ne povus servi kiel lingvo. Laŭ historia vidpunkto ĝi estis la deklaracio de adiaŭo al multaj projektoj de reformo kontraŭ Esperanto en la komenco.

Ankaŭ en budhismo troviĝas fundamentismo. Oni ofte vidas la terminon "budhisma fundamentismo". Ĝi estas la starpunkto, kiu rigardas la budhismon en la tempo de Ŝakjamunio kiel la fundamenton kaj kritikas mahajanan kaj tibetan budhismojn poste naskiĝintajn. Aliflanke troviĝas eĉ "Ŝin-budhisma fundamentismo".

Ŝajnas, ke en religio ia fundamento estas neevitebla. Pli precize, religio ne ekzistus, se oni rifuzus fundamenton. En budhismo la tri gemoj kaj la tri darmo-sigeloj funkcias kiel fundamento. La problemo ne estas fundamento, sed fundamentismo, kiu estas la pensmaniero, kiu "rigardas min kiel bonon kaj alian kiel malbonon kritikendan kaj rifuzendan". Estas tre malfacile teni mem fundamenton

奉する考え方よりも優れている、と思ってしまいます。

私の知人の僧侶で、最近ハワイ開教使の任を終えて帰国した人がいます。彼は次のように言います。

> 日本人が日本で学んだ仏教を持っていって、それをそのまま伝えようとしても、「開教」は成り立たないのです。なぜならそれは、感覚や習慣など、あらゆる差異を認めずに、こちらを正として伝えようとしてしまうからです。つまり、日本人的仏教観を正として、アメリカ人的宗教観を正そうとする姿勢になりかねないということです。（中略）「開教」とは、未開の地に、何か新しいものを持っていって伝えるのではなく、その土地に住む人々の中に仏教を見いだしていくことなのです。これは海外に限ったことではなく、私たちが日本にいても、教化ということを考える上で、忘れてはならないことだと思います。[1)]

彼はそこで、「その土地に住む人々の中に仏教を見いだしていく」ために、共に生活し、理解し、信頼関係を築いていくことを強調しています。

仏教はもともと人間の根本的苦悩の解決のための手引きでした。この一点だけは忘れてはならないと思います。

kaj samtempe akcepti aliajn. Kvankam estas facile buŝe temi pri religia toleremo, ni efektive ne povas ne pensi, ke mia ideo estas pli supera ol la aia. Iu bonzo, mia konato, kiu lastatempe revenis al Japanio el Havajo fininte sian taskon de tiea edifo, diras ĉi tiel:

> Se japanoj volas eksporti kaj propagandi budhismon, kiun ili lernis en Japanio, ne eblas "edifo por fremduloj". Ĉar per propagando ni emas altrudi nin kiel bonon, ne aprobante diversajn diferencojn de sento, kutimo k.t.p. Ni inklinas al la sinteno, kiu rigardas japanan vidpunkton pri budhismo kaj volas ĝustigi usonanan vidpunkton pri religio (...) "Edifo por fremduloj" ne signifas eksporti ion al fremdaj lokoj sed trovi budhismon en loka popolo. Tio ĉi estas memorinda ne nur en eksterlandoj sed ankaŭ en Japanio, se oni pensas pri edifo.

Por "trovi budhismon en loka popolo", li do emfazas kunvivi kun ili, kompreni ilin, kaj konstrui konfidan rilaton kun ili.

Budhismo origine estis la gvidilo por solvi homajn suferojn radikalajn; almenaŭ tio ĉi ne estas forgesenda.

---

1) 「名古屋教学」第16号、真宗尾張同学会、平成22年8月